

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**
Савска улица 25/IV, Београд
Број: 9/0-02-551/2019-1
Датум: 14.06.2019. године

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

Београд
ул. Кнеза Милоша бр. 20

Комисија за заштиту конкуренције је у току поступка испитивања повреде конкуренције по службеној дужности против произвођача дувана и дуванских производа спровела детаљну анализу тржишта малопродаје цигарета. Резултати анализе указали су да је за ово тржиште карактеристичан висок степен транспарентности због постојећег регулаторног оквира, јер је тржиште дуванских производа у Републици Србији детаљно регулисано, што за последицу има смањење интензитета конкурентске борбе која се пре свега односи на ценовну конкуренцију.

Савет Комисије на основу члана 22, а у вези са чланом 21. став 1. тачка 7) Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 95/13) на 209. седници од 14. јуна 2019. године, даје следеће

М И Ш Љ Е Њ Е

Постојећи законодавни оквир којим се уређује тржиште цигарета и дуванских производа је такав да ствара висок ниво извесности за учеснике на тржишту у погледу транспарентности и предвидивости будућег понашања међусобних конкурената, чиме је смањена неизвесност на тржишту а нарочито ценовна конкуренција.

Анализа коју је Комисија спровела у вези са тржиштем цигарета указује на то да је ово тржиште високо концентрисано и да има карактеристике олигополистичког тржишта. Дакле, реч је о тржишту са мањим бројем учесника, који нуде врло сличне производе.

Постојећи регулаторни оквир који регулише производњу и промет цигарета и других дуванских производа чине, између осталог, Закон о дувану¹, Закон о акцизама², као и

¹ „Сл. гласник РС“, бр. 101/2005, 90/2007, 95/2010, 36/2011, 6/2012 - усклађени изн., 69/2012 - усклађени изн., 93/2012, 8/2013 - усклађени изн., 64/2013 - усклађени изн., 108/2013, 4/2014 - усклађени изн., 79/2014 - усклађени изн., 5/2015 - усклађени изн., 67/2015 - усклађени изн., 5/2016 - усклађени изн., 65/2016 - усклађени изн., 8/2017 - усклађени изн. 76/2017 - усклађени изн., 18/2018 - усклађени изн., 62/2018 - усклађени изн., 95/2018 и 4/2019 - усклађени изн.

² „Сл. гласник РС“, бр. 22/2001, 73/2001, 80/2002, 43/2003, 72/2003, 43/2004, 55/2004, 135/2004, 46/2005, 101/2005 - др. закон, 61/2007, 5/2009, 31/2009, 101/2010, 43/2011, 101/2011, 6/2012 - усклађени дин. изн., 43/2012 - одлука, 76/2012 - одлука, 93/2012, 119/2012, 8/2013 - усклађени дин. изн., 47/2013,

пратећи подзаконски акти. Промена цене цигарета подлеже прописаном начину објаве, као и обавези придржавања објављене малопродајне цене. У складу са чл. 67. и 68. Закона о дувану произвођач/увозник цигарета и других дуванских производа одређује малопродајне цене сваког од производа из свог асортимана, које пријављује Управи за дуван, а исте се објављују у „Службеном гласнику“. Објава садржи назив дуванског производа (артикла), нове малопродајне цене, као и одређивање када нове малопродајне цене ступају на снагу, тако да је нова цена јавно доступна и пре ступања на снагу.

С обзиром на то да цигарете и други дувански производи спадају у тзв. акцизне производе, чланом 40ђ Закона о акцизама прописано је да се у пријави, односно акту о одређивању малопродајних цена мора одредити датум од када се те цене примењују.

Анализом промена цена у периоду 2013. - 2015. године, уочено је да су поједини учесници на тржишту објављивали малопродајне цене и по неколико недеља пре него што би ове цене ступиле на снагу. На овај начин, њихови конкуренти су могли да виде јавно објављену будућу цену и прилагоде своје поступке на тржишту у складу са оваквом, очекиваном пословном стратегијом. Поменуто је уочено нарочито 2015. године када су сви учесници на тржишту у приближно истом периоду (разлике су у данима) три пута за исти износ подизали цене, чак и независно од тога да ли је дошло до промене акцизе.

Дакле, последица наведених карактеристика тржишта је та што је учесницима активним на овом тржишту омогућено понашање које је у складу са прописима којима је уређена предметна област, али које истовремено доводи до смањења степена конкурентске (ценовне) борбе и конкурентског притиска који би учесници на тржишту требало да врше у међусобном такмичењу, чинећи понашање међусобних конкурената на тржишту потпуно предвидим, и то како у погледу висине нових цена, тако и у погледу момента њихове примене, чиме долази до координације учесника на тржишту и паралелног понашања (међусобног праћења) и без експлицитног споразума.

Имајући у виду наведено, а циљу отклањања уочених проблема који могу да имају утицај на услове конкуренције на тржишту, предлагемо да у складу са вашим надлежностима иницирате измену Закона о дувану и Закона о акцизама како би се укинула обавеза објављивања акта о одређивању малопродајне цене у „Службеном гласнику РС“ и то:

- У члану 68. ст. 1. Закона о дувану, брисање речи „као и акт о одређивању малопродајне цене из члана 67. став 1. овог закона“, а став 3. истог члана се брише у потпуности;
- У члану 40ђ став 4. и 5. Закона о акцизама, брисање речи: „објављују (и да их објаве) у „Службеном гласнику Републике Србије“, уз писмену сагласност Управе.“

Уколико је обавеза пријављивања малопродајних цена Управи за дуван неопходна ради спровођења ефикасне фискалне политике и надзора који спроводи Управа за дуван,

4/2014 - усклађени дин. изн., 68/2014 - др. закон, 142/2014, 4/2015 - усклађени дин. изн., 5/2015 - усклађени дин. изн., 55/2015, 103/2015, 5/2016 - усклађени дин. изн., 108/2016, 7/2017 - усклађени дин. изн., 18/2018 - усклађени дин. изн., 30/2018 и 4/2019 - усклађени дин. изн.

није јасно који је допринос објављивања ценовника и датума почетка примене цена у спровођењу ових мера и надлежности. Изменом наведених чланова смањила би се транспарентност тржишта и предвидивост понашања учесника на тржишту, а чиме би се омогућила конкурентска борба од које на крају корист имају потрошачи.

Уколико предложена измена није могућа јер постоје други оправдани разлози да се нове цене објављују у Службеном гласнику, а са којима Комисија није упозната, у том случају предлажемо:

- прецизно одређивање рока који ће да протекне од момента објаве нових цена у „Службеном гласнику“ до њихове примене. При томе, треба водити рачуна да предложени рокови, с једне стране, нису непримерено дугачки, а с друге стране да омогућавају припрему свих учесника у ланцу за њихову адекватну примену. Стога би, према мишљењу Комисије, било можда потребно извршити упоредну анализу решења која су прихваћена и у неким суседним земљама, те након тога одредити рок који не би требало да буде дужи од 7 дана. Рок који предлажемо је у складу са чињеницама утврђеним у поступку, где је уочено да је у предложеном року могуће извршити припрему за промену цена у комплетном ланцу од произвођача/увозника до малопродаваца;
- објављивање максималних износа нових цена, а не тачног, номиналног, односно фиксног износа нових цена.

Према мишљењу Комисије, интервенцијама у предложеном смислу омогућио би се већи степен конкурентске борбе, с обзиром на то да да би се скратили рокови за потенцијално усаглашавање међусобних конкурената, при чему би се и повећала неизвесност на тржишту у смислу цене која ће бити примењена, те униформности у смислу износа повећања цена.